

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr33 (1625) 1988 m. rugpjūčio mėn. 23 d.

XXXIII M E T A I

Melbourne

Genocidiniai veiksmai Lietuvoje

Profesorius Vytautas Skuodis Lietuvos Helsinkio grupės ir Lietuvos katalikų komiteto tikinčiųjų teisėms ginti narys, po septynerių metų kalnimo 1987 buvo išleistas ir atvyko į JAV. Politinėje konferencijoje Vašingtone skaitė paskaitą užbaigiamoje sesijoje.

Dvasinis genocidas Lietuvoje

Pradžioje mano parašyta nemažos apimties veikalą ketinau pavadinti maždaug taip: „Lietuvos tikinčiųjų padėtis sovietinės ateizacijos sąlygose“. Pirmosios kratos metu pirmas šio veikalą rankraštis atimtas, tada jam suteikiau skambesnią pavadinimą „Dvasinis genocidas Lietuvoje“. Tokiu pavadinimu jis buvo panaudotas mano inkriminavimui kaltinimo byloje šalia kitų šešių apkaltinimų.

Šiame veikalė statistiniu metodu buvo apibendrinama visa grynai ateistinė literatūra, kuri pavergtoje Lietuvoje buvo atspausdinta knygose, brošiūrose ir periodinės spaudos straipsniuose nuo 1940 birželio 15 iki 1976 pabaigos. Užsitęsę ketverius metus apdoroti šią medžiagą: 500 ateistinių knygų ir brošiūrų ir daugiau kaip 7,000 straipsnių spaudoje.

Gauta, mano supratimu, labai daug svarbių išvadų, kurias buvo galima panaudoti, ginant Bažnyčios ir tikinčiųjų - ne vien tik katalikų - teises ir, svarbiausia, įrodant taip vadinamo „mokslinio“ ateizmo antimoksliskumą ir primityvumą.

Iš daugiau kaip 7,000 rašinių, paskelbtų sovietinėje spaudoje per 36 okupacijos metus, tikrai 46 buvo skirti ateistinei temai „Ar yra Dievas?“, kuri, atrodo, turėtų būti svarbiausia patlems ateistams. Tyrinėjant tų straipsnių autorių kompetetingumą šioje srityje, peržiūrėta kelios enciklopedijos. Pasirodė, kad šie autoriai tarptautiniame forume visiškai nežinomi ir neminimi. Taigi yra tik primityvūs ne moksliniai kompiliatoriai. Paašškėjo, kad vadinamas tarybinis „mokslinis“ ateizmas yra 100-150 metų atsilikęs nuo šių laikų mokslo lygio.

Sovietų Sąjungoje jų mokslinis „ateizmas“ yra marksistinės-leninės ideologijos, arba kitaip tariant, materialistinės pasaulėžiūros pagrindas, ant kurio remiasi jų politinės-ekonominės santvarkos sistema. Pašalinus tą pagrindą griūtų ir ideologinis pastatas, ir reiktų iš esmės reformuoti visą sovietinę-komunistinę santvarką. Todėl ir vadinamos „perestroikos“ (persitvarkymo) sąlygose Gorbačiovas griežtai pasisakė, jog ir toliau būtina kovoti su religiniais

prietarais, tuo pačiu metu stiprinant ideologinį darbą ir internacionalinį auklėjimą. Internacionalinis auklėjimas Lietuvoje ir kituose pavergtuose kraštuose suprantamas kaip rusifikacija. 1987 vasarą Lietuvos komunistų partijos centro komitetas gavo iš Maskvos papeikimą, kad Lietuvoje blogai vykdoma ateizmo programa.

Dideles pastangas subedievinti lietuvių tautą akivaizdžiai parodo šie du skaičiai. Bolševikų okupacijos metu iki 1976 pabaigos grynai ateistinės literatūros ir periodinės spaudos straipsnių svoris yra 1,620 tonų, kai tuo pačiu laikotarpiu leidinių skirtų tikintiesiems - katalikams ir protestantams, yra tik 9 tonos.

Keliolika religinių leidinių

Prel. Audrys Bačkis pakeltas į arkivyskopus

Popiežius Jonas Paulius II rugpjūčio 5 d. paskyrė Bažnyčios viešųjų reikalų tarybos sekretoriaus pavaduotoją prelatą Audrį Bačkę titulinio Meta arkivyskupu ir apaštalinio pronuncijumi Olandijoje.

Prelatas Audrys Bačkis yra gimęs 1937 m. vasario 1 d. Kaune Lietuvos diplomato Stasio-Antano Bačkio ir Onos Galvydaitės šeimoje. Vidurinį ir aukštąjį mokslus baigė Paryžiuje. Kurį laiką studijavo Saint Sulpice Paryžiaus kunigų seminarijoje. 1957 metais atvyko į Romą, kur įstojo į šv.Kazimiero lietuvių kolegiją ir tęsė studijas Popiežiškame Grigaliaus universitete. Baigęs studijas teologijos licencijato laipsniu, 1961 metais kovo 18 d. Romoje buvo įšventintas kunigu.

Po šventimų trumpai dirbęs lietuvių sielovadoje Jungtinėse Amerikos Valstijose sugrįžo į Romą, kur įsigijo kanonų teisės daktaro laipsnį ir baigė Apaštalių Sosto diplomatinę akademiją.

Įstojęs į Vatikano diplomatinę tarnybą, buvo paskirtas diplomatinėm pareigom apaštalinėje nuncijaturoje Filipinuose, po to Kostarikoje, Turkijoje ir Nigerijoje. Sugrįžęs atgal į Vatikaną dirbo valstybės sekretorijate ir vėliau Bažnyčios viešųjų reikalų taryboje. 1977 metais gegužės mėnesį buvo Popiežiaus Jono Pauliaus II-jo paskirtas Bažnyčios viešųjų

neįrodo, kad dabar Lietuvoje yra religinės spaudos laisvė, kaip tai dažnai tvirtina sovietinė propaganda. Ir caristinės Rusijos spaudos draudimo gadynėje buvo atspausdinti keli tikrai vertingi leidiniai lietuvių kalba, bet tai nepaneigia tikrosios padėties tikrovės, kad lietuviška spauda buvo draudžiama.

Bažnyčios ir tikinčiųjų dabartinė padėtis

Lietuvos Katalikų Bažnyčios ir aplamai tikinčiųjų Lietuvoje padėtis yra dabar labai sunki.

Ateistinė valdžia įsitikino, kad atkaklios ateistinės agitacinės ir propagandinės priemonės bei brutalūs fiziniai veiksmai nepadės iš žmonių širdžių išrauti tikėjimo jausmo ir visiškai subedievinti visą Lietuvą. Todėl dabar atkakliai

Nukelta į 5 psl.

reikalų tarybos sekretoriaus pavaduotoju. Šias aukštas ir atsakingas pareigas prel. Audrys Bačkis ėjo iki dabartinio naujo paskyrimo apaštalinio pronuncijaus Olandijoje pareigoms ir pakėlimo į arkivyskopus.

LRTV

PLP 2170 (160)

LIETUVIAI PASAULYJE

Užsienio spaudos agentūros praneša apie liepos 26d. Vilniuje prie Aukščiausios Tarybos rūmų įvykusio Persitvarkymo sąjūdžio mitingą, kuriame dalyvavo apie 7 tūkstančius žmonių. Protestavo prieš Aukščiausios Tarybos prezidiumo savavališką nutarimą pakeisti LTSR Konstitucijos 48 straipsnį, kuriuo garantuojama „žodžio, spaudos, susirinkimų, mitingų, gatvės eitynių, demonstracijų laisvė, naudotis spauda, televizija ir radiju“. Mitingo dalyviai vieningai išreiškė nuomonę, kad negalima be liaudies pritarimo daryti skubius konstitucijos pakeitimus, kurie prastarauja liaudies valią.

Vakarų spauda paslėkė Lietuvoje įsisteigusio Petro Gražulio gynimo komiteto laiškas Vilniaus „Tiesos“ ir kitų laikraščių bei žurnalų redakcijoms - „Komjaunimo Tiesos“, „Jaunimo Gretų“, „Svyturio“, Literatūros ir Meno“, Pergalės“, ir „Kultūros Barų“ dėl Pravieniškųjų koncentracijos lageryje kalnimo lietuvių sąžinės belaisvio. Laiške pažymėta, kad Petro Gražulio gyvybė dėl nežmoniškų kalnimo sąlygų, atsidūrė pavojuje. Vakarų spaudos žiniomis, į komiteto laišką trumpai teatsakė tik „Literatūros ir Meno“ redakcija, kad laišką savaitraštyje spausdinti negalės, nes jo turinys neatitinka laikraščio profilio.

Eugenijaus Kriaučeliūno 1987 m. \$1,000 premiją jaunimui laimėjo Melbourne gyvenantis iki šio buvęs Australijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Andrius Vaitiekūnas. Premija jam paskirta už nuolatinę lietuvišką veiklą jaunųjų ir vyresniųjų tautiečių eilėse ir už didelį darbą pasaulio lietuvių jaunimo kongreso ruošoje. Premiją vienbalsiai paskyrė gegužės 9d. Čikagoje posėdžiavusi vertintųjų komisija: PLB valdybos vicepir. Birutė Jasutienė, PL Jaunimo sąjungos atstovas Algis Sadonis, JAV lietuvių jaunimo sąjungos atstovė Ramutė Kemežaitė, Kriaučeliūnų šeimos atstovės - Regina Kucienė ir Irena Kriaučeliūniene.

Kanados lietuvių muziejus statomas Anapijyje - lietuvių sodyboje, Mississaugaėje prie Toronto. Iki šiol statybai jau surinkta \$114,179, praneša „Tėviškos Ziburiai“

Kun. Jonas-Kastytis Matulionis, grįžęs iškankintas iš sovietų koncentracijos lagerių, tikinčiųjų buvo sutiktas su gėlemlis. Štai jis ruošiasi šv. Mišioms. Sovietų Aukščiausias teismas Vilniuje kun. Joną-Kastytį Matulionį 1985 m. nutėisė 3 metams sunkių darbų katogros už „Vėlinių procesiją Kybartuose, Melstis už mirusius sovietinlame „laisvės rojuje“ yra didelis priešvalstybinis nusikaltimas. Bausmę turėjo atlikti drauge su kriminalistais atšauriame Sibiro kilmate Citos rajone netoli Mongolijos pasienio. Tai yra už 5000 km į rytus nuo Maskvos.

Ne baltos, bet kraujo dėmės

Atskleidžiami bolševikų padaryti genocidiniai veiksmai

Zmonių žudymo bei deportacijų klausimai šiuo metu dažnai keliama okupuotos Lietuvos spaudoje. Šios ir kitos nuoskaudos, padarytos bolševizmo metais, vadinamos „baltomis dėmėmis“. Atseit „komunizmas geras“, bet vis dėlto jo rube buvo baltų dėmių. Bandoma nustatyti ir spėjama aukų skaičius, bet dėl jo yra skirtingų nuomonių. Partiniai istorikai jį mažina, nors ir pripažįsta, kad daugybė Lietuvos žmonių buvo be pagrindo ištremti.

Henrika Sadžius (gimęs 1930 m. Jonavoje), nuo 1959 m. aktyvus komunistų partijos narys, dabar LTSR Mokslų akademijos Istorijos instituto socialistinės visuomenės istorijos skyriaus vedėjas „Tiesoje“ (Nr. 143, 1988.VI.21.) pripažįsta: „Apskritai stalinizmo bei aštrios klasių kovos pasekmės pokario Lietuvoje buvo kraupios. Partiniame archyve man pavyko aptikti 1959 m. dokumentą, kad represijos (įskaitant ir trėmimus) palietė beveik 200.000 asmenų“. Ten pat jis nurodo, kad 1940 m. birželio-liepos mėnesiais buvo suimta ir nuteista 3.649 asmenys, kuriems, pagal Saladžių, „kaltinimai buvo pateikti už antilaudinę veiklą praeityje“. Vadinasi, buvo teisiami asmenys už „nusikaltimus“, kurių jie nepadarė ir padaryti prieš bolševikų administraciją negalėjo, nes tada sovietiniai rusai Lietuvoje dar nebuvo okupavę ir Lietuva turėjo savo suverenią valdžią.

Zurnalistas Stasys Kašauskas (gimęs 1943 m.) „Tiesos“ Nr. 132 paskelbė ilgą rašinį antrašte „Viesai iš širdies“- „Rašytojo žodis - plakatai ir gyvas skausmas“, kuris buvo skirtas XIX Sovietų Sąjungos partinei konferencijai. Jame yra daug šviesių minčių. Štai keletas citatų iš jo rašinio.

Gražinkime žmogų žmogaus vardu, nebevardinkime jo darbo jėga. Nieko blogo neatstiks, tik padoriu lmsime gyventi, turėsime daugiau ir geresnių prekių; nuo antikos laikų žinoma, kad laisvo žmogaus darbas našesnis ir kokybiškesnis. Išrinkykime žemdirbį iš plūgo, darbininką iš netobulos technikos, gerai mokėkime už darbą; gal pavyks atsikratyti spekuliacijos, blato“.

Ilgiau sustojęs prie nuoskaudų, kai vien tik per kolektyvizaciją Sovietų Sąjungoje buvo netekta 7 milijonų žmonių, jis teigia: „Tebeskilinda Višinskio sukurtos jurisprudencijos garai ir mūsų dienomis. Paskui šaudė ir tirdė lavonus siero rūgštyje“. Čia pat jis pateikia ištrauką iš didžiojo rusų teatro reformatoriaus

Bronius Kviklys
Mūsų specialus bendradarbis
Čikagoje

V.Mejerholdo (nužudytas 1940 m.) laiško prokurorui Višinskiui, nurodydamas kaip buvo su juo elgiama tardymo metu: „Mane guldė veidu žemėn, gumine lazda mušė per pėdas, nugarą, pasodinę kėdėn, daužė kojas. Kitomis dienomis, kai sumuštose vietose po oda iškėdavo kraujas, šias raudonas, mėlynas, žalias vietas daužė gumine lazda ir skausmas primindavo jautrių vietų plikymą verdančiu vandeniu. Raudojau, klykiau iš skausmo, rankomis daužė ir veidą. Tardytojas visą laiką gąsdino: „Nepasirašysi, vėl mušime, palikdami tik sveiką galvą ir dešinę ranką. Kitą padarysime kruvinos mėšos gabalu. Tūkstančius šitaip.“

Ir tai dar jokia paslaptis, apie tai rašoma beveik visuose sąjunginiuose laikraščiuose. Šiandien tiesiog nebesolidu kartoti stalininės propagandos ir jos metodologijos sukurtą melą, kad parvežus Lietuvon „Stalino saulę“, mūsų kraštas išliko džiaugsmo ir laimės oazė. Visur vyko klaiškūs dalykai, pas mus ne: tad ką slepame, ką giname? Liejosi kraujas ir ašaros, sklido aimanos pro užkaltus vagonus. Mūsų istorija taškuota ne baltomis, o įvairiausių spalvų dėmėmis“. Taip rašo Stasys Kašauskas ir mes neturime ką prie jo minčių pridėti, nebent tai, kad nuo 1940 metų Lietuvos istorija buvo rašoma krauju.

Visa eilė Vakaruose atsidūrusių lietuvių, kalėjusių sovietiniuose gulaguose, paskelbė savo šturpius atsiminimus apie mūsų tautiečių kancias Sibire, kalėjimuose. Buvo atskleisti ir kankinimo metodai. Paskutiniai mus pasiekę šturpūs atsiminimai yra kankinės Matildos Mėllenės, kurių anglišką vertimą neseniai išleido Detroito saulė. Tačiau yra dar šturpesnių atsiminimų. Štai „Literatura i mastactva“ (Nr. 23, 1988) paskelbė Zenono Pazniako ir Jaugeno Smigaliovo rašinio ištrauką antrašte „Kurapatai - mirties kelias“. Ten rašoma: „Štai varo žmones etapais. Dvidešimties laipsnių šaltyje traukinys stabtelė stotyje. „Visiems nusirengti“ - įsako sargybiniai, - „eisime į pirtį“. Ir nuogos žmonės spiginančiame šaltyje aplieja iš žarnų vandeniu. „Gero garo! - kvatoja konvojinkai, - o dabar miegot“. Ir uždaro duris. Rytą iš viso traukinio

nedaugelis liko gyvi. Apledėjusius lavonus krovė ant vežimų taip, kad galvos kabotų žemyn, o kaž kas iš budelių skaldo jas kirviu. Likusius atveža į Kolymą. Suvaro į skylėtą lentinį baraką. Po nakties pusė nepakilo.

O štai iš to paties rašinio ištraukėle apie vieną tardytoją - moterį. „Tai Balkova. Prieš karą ji buvo Mogiliovo NKVD tardytoja. Prieš Balkovą drebėjo visi Mogiliovo kaliniai. Si sadistė tardė tik vyrus, ypač mėgo kankinti buvusius revoliucionierius. Liepdavo kalnui nuogai nusirengti ir šokti pagal valso melodiją „Mandžiūrijos kalvose“, reikalaujavo dainuoti. Paskui imdavo specialų bizūną su vieliniais kutais ir čaiždavo žmogų per organus ir jautriausias vietas, sukeldama sau ekstazę. o kalnys alpdavo iš skausmo... Žmones žudė partijomis. Statydavo į eilę, užkimsdavo kiekvienam burną kamščiu ar autu, kad neišspjautų. Zudikai buvo NKVD uniforma. Saudė iš šautuvų iš šono, į kraštinio galvą, kad kulka pervertų iškart du žmones. Sušaudė vieną partiją, štabelį apberdavo žeme, išlygindavo ir vesdavo sekančią partiją. Daugiausia šaudė iš naganų ir pistoletų. Bravada - budelių sportas. Sudyimai truko iki pat karo pradžios. Laidojant nužudytuosius orkestru buvo šunų lojimas ir naganų šūviai. O kaip kentėjo represuotų vaikai ir šeimos“

Abu minėti autoriai, analizuodami genocidinę komunizmo sistemą teigia, kad buvo naikinami ne tik inteligental, darbesnis valstiečiai. „Tačiau kodėl žudė tamsius net nerastingus valstiečius ir darbininkus? Iš dalies tai paaiškina represijų „planinė Ekonomika“. 1930 m. Molotovas pranešė Stalinui, kad neužtenka kalėjimų, be to kalinius „reikia maitinti“. Salyje jau buvo badas. Tada pradėta plačiai taikyti lagerių sistema, žmonių žudymą etapuose, marinimą šalčiu ir badu. Tautų naikinimui buvo pritaikytas planinis „pažangus“ metodas. Kiekvienam miestui, rajonui ir t.t. buvo nustatoma norma. Represijos vyko pagal grafiką. Kilo judėjimas už represijų plano „liaudies priešų“ išaiškinimo įvykdymą ir viršijimą... Mes manome, kad nėra atleidimo už genocidą“

Taigi ir „dėmės“ komunistinėje sistemoje nėra baltos, bet raudonos, kruvinos. Bet ar jos bus nuplautos

Kanados lietuvių žurnalistų sąjunga išleido savo pirmąjį leidinio numerį „Zibintas“. Žurnalas iliustruotas nuotraukomis. Redaktorius Jonas Varanavičius ir jo padėjėjas Stepas Varanka.

Published by Vincas Zemaitis
17 McMillan St, Clayton, Vic. 3169
President of the Lithuanian Catholic
Federation

Ivykliai

Australijos vyriausybė 1966 m. oficialiai priėmus imigracijos įstatymų pakeitimą priimti azijatus, nuo to laiko į Australiją imigravo 140 įvairių etninių grupių, kalba jos 90 kalbų, praktikuoja 80 religijų. Spaudos pranešimais dauguma europiečių yra priešingi azijatų invazijai į Australiją. Dėl azijatų užplūdimu didelių rasinių problemų turi Prancūzija, Olandija ir Vakarų Vokietija.

Referendumo balsuotojai rugsėjo 3 d. turi saugotis, kad Canberra federalinei valdžiai nesutektų beribę valdžią. Peral per federalinius rinkimus Darbo partija gavo 45,83% pirmųjų balsų, o koalicija-Liberalų ir Tautinė partijos surinko 46,07%, tačiau Federaliniame parlamente Darbo partija laimėjo 86 vietas, o koalicija tik 62, nežiūrint, kad koalicijos partijos daugiau balsų gavo negu socialistų Darbo partija.

Sydnejus. Jachtų lenktynėms iš Sydnejaus aplink Australiją vos prasidėjus - tuoj išliko nelaimė. Policija buvo išpejus, kad jūrose slaučia audra, bet lenktynių organizatoriai ir tai nekėlė dėmesio. Netrukus atviroje jūroje 7 metrų banga nuo jachtos nuslėvė ir jūros dugną jūreivi. Policija skubėjo su \$600,000 vertės jachta ir pagalba, bet didelės bangos ir ją nugramzdino į jūros dugną, išsigelbėjo tik patys policininkai. Policija lenktynių organizatorius trauks ir teismą už kriminalinius nusikaltimus, kad nežiūrint išpejimo vis tiek plaukė į jūrą lenktynėm.

Canberra. Valdžia patvirtino paštų valdybos pareiškimą nuo spalio 1 d. pakelti laišku persiuntimo kainą vietoje dabartinių 37c. bus 39 centai. Pakelia ir laikraščių persiuntimą 7,5%. Tai smūgis etninei spaudai, kuri neturi didelių skelbimų.

Vakarų Vokietijos vyriausybė pranešė, kad įsteigė komisiją, kuriai pavesta rūpintis šimtais tūkstančių vokiečių kilmės imigrantų iš Sovietų Sąjungos globa ir įkurdinimu Vakarų Vokietijoje. Sovietų Sąjunga per ateinančius ketverius metus suteiks leidimą emigruoti į Vakarų Vokietiją apie pusę milijono vokiečių kilmės asmenų. Numatoma, kad jau šiais metais Vakarų Vokietiją pasieks daugiau negu 150 tūkstančių vokiečių kilmės asmenų iš sovietų ir jos satelitų kraštų. Tai bus didžiausias skaičius imigrantų, kurie atvyks į Vakarų Vokietiją po II pasaulinio karo pabaigos.

Slovenijos rašytojų ir sociologų komisijos paskelbė dokumentą, kuriame reikalaujama, kad naujoji Jugoslavijos konstitucija įstatymiais užtikrintų politinį pluralizmą, kad Slovenijai būtų pripažinta teisė savarankiškai nustatyti ir vykdyti savo vidaus ir užsienio politiką ir būtų leidžiama jaunimui sąžinės sumetimais atsakyti karines prievoles.

Vengrijos ministras pirmininkas Grosz, kalbėdamas spaudos konferencijoje Vašingtone, pažymėjo, kad jo vadovaujama vyriausybė yra pasiryžusi atverti kelią didesnei politinei laisvei Vengrijoje, kad krašto piliečiams būtų užtikrintos tam tikros teisės rengti susirinkimus, burtis ir organizacijas.

Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus delegacija neseniai apilankė Kubos politinius kalinius. Tai buvo pirmasis Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus atstovų susitikimas su Kubos kaliniais. Vizitui pasibaigus, delegacija ruošia savo raportą kalinių išlaisvinimui ir įteiks Kubos vyriausybei, o tų politinių kalinių Kuboje yra keli tūkstančiai.

TEVISKES AIDAI
18 Henry St. Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355

LEIDZIA AUSTRALIJS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA
Redaktorius kun. Dr. P. Dauknyš. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu.
Prenumeratos kaina metams \$25, Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris .50c Skelbimai už skilties vieną cm - \$1.50 c. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma.
Redakcija straipsnius ir korespondencijas talso savo nuožiūra.

TEVIŠKĖS AIDAI

Pagarba Bažnyčios ir Tautos didvyriams

Referendumas

Australijos federalinė vyriausybė rugsėjo 3 d. pateikia privalomam balsavimui 4 klausimų referendumą. Jei aš paklaūsiu: ar manai, kad turėtų būti Federalinio parlamento 4 metų kadencija, ar manai, kad turėtų būti bešališki demokratiniai rinkimai, ar manai, kad turėtų būti valstijų vietinė valdžia, ar manai, kad turėtų būti prisiekusiųjų (jury) teismai ir religijos laisvė? Jeigu didžiulias klausimai atsakysiu - „taip“ ir dar pridėsi, kad Australija turi demokratiškus rinkimus, valstijų prisiekusiųjų teismus, religijos laisvę, taip atsakydamas bus teisus.

Jei aš pasakysiu, kad į tuos referendumo klausimus savo balsavimo teigiamais atsakymais suteiki Federalinei socialistų vyriausybei beveik neribotas galias, teisę klastoti vietinių valstijų rinkimų procedūrą, galią tiesioginiai kisti į vietinių valstijų reikalus ir ypatingai galią uždaryti daugumą nepriklausomų mokyklų, jų tarpe ir katalikiškas, tai ar nepasakysiu, kad aš pamišau?

Jeigu tie referendumo klausimai, kaip juos aiškiai aprašiau, būtų referendume pažodžiui išreikšti, sakytum, kad tai piktavališka apgaulė. Keturi referendumo klausimai bus pateikti rugsėjo 3 dieną balsavimui. Tokie įstatymai vyriausybės jau paruošti, tik bereikia balsavimo keliu juos patvirtinti. Neapsigauk ir atsakyk: „No! Keturius kartus į keturius klausimus: „No“.

Sitaip aiškina krikščionys, prityrę teisininkai iš Logos sąjungos ir Australijos Teisių lygos. Pernai socialistinė Darbo partijos valdžia norėjo įvesti kontroversinį įstatymą „Bill of Rights“, tik spaudoje iškilus viešosios opinijos dideliame prieštaravimui, tas projektuojamas įstatymas, kaip politinė „karšta bulvė“ buvo numesta į šalį, bet dabar referendumo keliu jį vėl bando prakišti. Federalinei vyriausybei suteikiant beribę Senato nekontroliuojamą valdžią.

Zinokime gerai, kad žmogus kaip individas neįgauna teisių, nei jų neperleidžia. Žmogaus teisės yra įgimos, tai unikumas Dievo kūrybos paveikslas. Mūsų teisės ir atsakomybė yra aiškiai nurodytos Dievo žodžiu, bet ne socialistų leidimu. Referendumo klausimai yra užmaskuotas Konstitucijos pakeitimas. Neapsigaukime patys ir kitiems padėkime neapsigauti.

Sventas Raštas skelbia, kad Dievo apreiškta principai yra vieninteliai tautos laisvės ir jos klestėjimo principai. Bažnyčia turi didesnę galimybę garantuoti, kad unikalūs tautos krikščioniški pagrindai būtų išlaikyti. Rugsėjo 3-osios balsavimas bus mūsų krikščioniškos pažildros pademonstravimas. Meldžiuosi su jumis, kad visi Australijos krikščionys drąsiai pareikštų savo valią ir neleistų socialistams išplėsti jų teisių.

PD

(Tęsinys)

Šie 1988 m. mūsų tautai neeiliniai. 1921 m. vasario 16 d., pasinaudodama istorinėmis aplinkybėmis, Lietuva sugebėjo pasiskelbti suverene valstybe. Vasario 16 d. sukako 70 metų nuo šio kiekvienam lietuviui neįkainojamai brangaus istorinio fakto. Tauta pavergta, bet laisvės troškimas gyvas, jis pasireiškia kiekvienų metų vasario 16 d., tautai brangiose šventėse, o ypatingai šiais Jubiliejiniais metais. Šiais metais valdiški bedieviai savo propagandine veikla kaip niekada išgarsino šią datą. Respublikiniuose ir rajoniniuose laikraščiuose bei žurnaluose dar gerokai prieš Jubiliejų pasipylė piktumu, o neretai ir šmeižtais vienas kita lenkiantys straipsniai. Nesnaudė ir televizija bei radijas. Čia po keletą kartų dienoje buvo koneveikiami visi tie, kurie kokiu nors būdu ragino prisiminti vasario 16 d. Jubiliejų, ypač daug pykčio sulaukė JAV Prezidentas R.Reigans. Vakarų radijo stotys. Gamyklose ir įstaigose dirbantieji buvo verčiami pasirašyti po raštu, jog jie visada nori gyventi TSRS sudėtyje. Miestuose ir miesteliuose priverstiniai mitingai prieš vasario 16 d. paminėjimą (kai kur dalyvaujantiems buvo pažadėtos net pinigines premijos); studentai ir mokiniai verčiami koneveikti JAV Prezidentą R.Reigana, kaltinti jį kišimusi į Sąjungos vidaus reikalus, be perstojo skanduoti: „Mes pasipiktinę! „Kas įgaliojo vasario 16 d. rengėjus?“ „Vasario 16 d. minėjimų nepakėsime!“ Valdžios pareigūnai, gamyklų, įstaigų vadovai, pamiršę persitvarkymą ir demokratiją, lyg niekur nieko nepaklusnius asmenis gąsdino Stalino laikų represijomis - pažeminimu pareigose, išmetimu iš darbo (etatų mažinimas), bananais, laisvės atėmimu. Aktyvesni, tautiškai susipratę lietuviai turėjo būti išsiųsti į kitas respublikas komandiruotėn, daug perspėta saugume, milicijos skyriuose ir vietos prokuratūrose. Gėlių padėjimas ant laisvės kovotojų kapų traktuojamas kaip balsus išsūkis prieš tarybų valdžią. Sąjungoje gyvenantiems visa tai gerai žinoma, o ne vienam ir savo kailiu patirta. Lietuvos vyskupas dėl vasario 16 d. buvo perspėti AT prezidentui, kunigai ir bažnytinio komiteto nariai rajono vykdomuosiuose komitetuose (beveik visus Lietuvos kunigus asmeniškai aplankė rajonų,

o kal kuriuos net Vilniaus saugumiečiai).

Maždaug 10 d. prieš vasario 16 d. vakarais Lietuvoje prasidėjo vos ne karo stovis, kuris tęsėsi dar 10 d. ir po vasario 16 d.: gatvėse, aikštėse, net kapinėse būdavo milicininkai, jiems į pagalbą iš visų įstaigų buvo paskirti draugovinininkai, o virš visų padėti akylai stebėjo saugumas. Valdiški bedieviai, bijodami įsilaudrinusios liaudies, izoliavo nuo jos rugpjūčio 23 d. demonstracijos aktyvesnius dalyvius bei organizatorius paskiriant jiems namų areštą. Kitus aktyvesnius tikinčiuosius vasario 16 d. gaudė gatvėse ir vežė į milicijos skyrius, motyvų - neaiški asmenybė.

Ir vis tiek Jubiliejaus minėjimai įvyko. Šiais metais kaip niekada jie buvo glaudžiai susiję su Bažnyčia. Daugelyje Lietuvos bažnyčių, pradėdant vasario 14 d. sekmadieniu, buvo laikomos pamaldos už Lietuvą, uolesni kunigai pasakė ir specialiai Tautos Jubiliejui skirtus pamokslus. Bažnyčiose po Sv. Mišių, jaunimo vadovaujami, tikintieji ejo Kryžiaus kelius, Viešpaties Angelo malda prisiminė tuos, kurie už Lietuvos Nepriklausomybę paaukojo savo gyvybę. Kai kuriose bažnyčiose tikintieji išties dieną organizuotai savo parapijose adoravo švč. Sakramentą, atsiprašant Dievą už Tautos nuodėmes ir meldžiant Jo palaimos. Pamaldoms pasibaigus, buvo sugiedotas Nepriklausomos Lietuvos himnas ir tautinė giesmė virtusi Maironio-Naujailio „Lietuva Brangi“. Jubiliejaus proga, prisimenant visus tuos, kurie aukojosi ir dirbo dėl Tautos laisvės, buvo padėtos gėlės prie vasario 16 d. akto signatūrų kapų, žuvusių už laisvę tautiečių kapų, tautai brangių istorinių paminklų (Beje, jos tuoj pat būdavo numėtos budinčių saugumiečių ir milicininkų). Didžiausiuose Lietuvos miestuose buvo sutraukta kariuomenė, gatvių kiemuose paslėptos žmonės išvežti mašinos, būdavo masė saugumiečių ir milicininkų, turėjusių užduotį operatyviai susitvarkyti su mažiausia demonstracija.

Tikintiesiems itin skaudu, kad atsirado klebonų, kurie ne tik kad nepalaikė tautiečių entuziazmo atšvęsti Jubiliejų, bet dargi neleido bažnyčiose organizuoti melstis už Lietuvą, giedoti Lietuvos Nepriklausomybės himną, ragino skirstyti. Taip buvo pasielgta Kaune Vytauto, Siauliuose Sv.

Jurgio ir Alytaus II bažnyčiose.

Kiekvienas mūsų didvyrių prisiminimas - tai varpo balsas, neleidžiantis užsnūsti religinei ir tautinei dvasiai. Kaip pirmųjų krikščionių dvasia yra patikima atrama visuose persekiojimuose, taip ir Lietuvos vaikams stiprybės ir ištvermės reikia semtis iš savo švento ir garbingo gyvenimo sūnų ir dukterų.

Iš Teismo Salės

Kapsukas. 1988 m. sausio 14 d. Kapsuko m. Vidaus reikalų skyriuje buvo iškelta baudžiamoji byla Sąsnavos bažnyčios pagalbiniam darbininkui P. Gražuliui. P. Gražulis buvo kaltinamas vengimu atlikti karinius apmokymus Sovietinėje armijoje.

Sausio 26 d. paskirtas bylai nagrinėti teismo posėdis neįvyko, nes iš trijų liudininkų, turėjusių liūdyti prieš P.Gražulį, neatvyko du. Teismo posėdis buvo perkeltas į vasario 2 d. Vasario 2 d. į teismo salę buvo įleisti P.Gražulio giminės bei keltasdešimt jo draugų ir bičiulių. Likusieji buvo priversti sėdėti lauke. Juos budriai saugojo milicijos ir KGB darbuotojai, laikas nuo laiko paragindami išsiskirstyti. Minia buvo filmuojama specialiai šiam reikalui iškvieštų Lietuvos televizijos darbuotojų.

Teismo posėdis prasidėjo 10 val. Teismo pirm. Pečiulis posėdį pradėjo kaltinamojo P.Gražulio apklausa:

- Jūsų pavardė, vardas, tėvo vardas - Petras Gražulis, Antano.
- Tautybė? - Lietuvis.
- Pilietybė? - Lietuvos pilietis.
- Ne TSRS pilietis?! - Ne.
- Partiskumas - esu katalikas.
- Karo prievolininkas? - Nelaikau savęs Tarybinės armijos prievolininku.

P. Gražulis į pateiktus jam kaltinimus dėl „tyčinio“ vengimo atlikti karinius mokomuosius kursus atsakė 1988 m. sausio 11 d. atvirame laiške TSRS Gynybos Ministrui Jazovui išdeštytomis mintimis: „Iš Kapsuko miesto komisarų gavęs šaukimą 1988 m. sausio 5 d. vykti į spec. apmokymus trims mėnesiams, supratau, kad pradėta ruošti vasario 16 dieną. Tai yra KGB patvarkymas, todėl vykti į šiuos apmokymus atsisakau. Atsisakau ir dėl žemiau išvardintų priežasčių. 1. Valstybės persekiojami tikintieji, kaltinami kunigai A. Svarinskas ir Sigilas Tamkevičius, vys. J. Steponavičius, jau 26 m. be teismo nuosprendžio ištremti į Zagarę, neleidžiama eiti vyskupo pareigų.

„TEVIŠKĖS AIDŲ BALIUS“

Rugsėjo 24 d., šeštadienį

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

Baliaus pradžia 7 val. vak.

Sokiams gros kontinentalinis orkestras. Gera vakarienė.

Staigmenos loterijoj.

Gėrimai Klubo bufete.

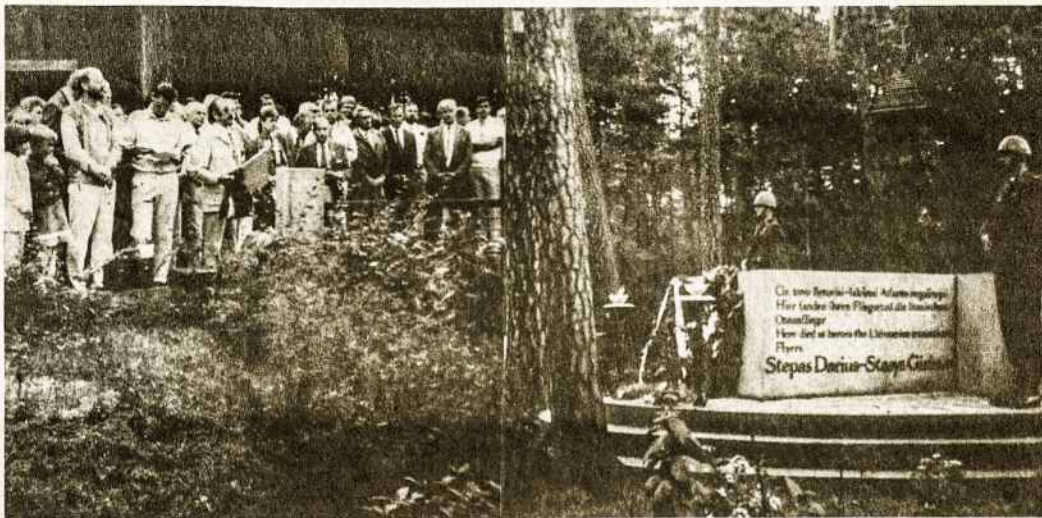
Pakvietimai visiems \$15.

Stalus užsisakyti pas Juozą Keblių, telef. 584 2693 ir sekmadieniais prie bažnyčios.

Dariaus ir Girėno „Atminties troba“

Religiniame gyvenime

Siemet liepos 17 d. prie Dariaus ir Girėno paminklo Soldino miške garbės sargyboje Lenkijos kariai, kuriuos pakvietė vietos viršaitis Januš Viniarczyk. Čia minėjime dalyvavo lietuvių ir lenkų virš 500. Foto Julius Sanvaitis.

Soldino miško pakrastyje, kur 1933.VII.17 nukrito Lituania ir žuvo iš New Yorko į Kauną skridę transatlantiniai lakūnai Darius ir Girėnas, toje vietoje yra pastatytas granito paminklas ir medinis kryžius. Nuo šių metų liepos 17d. pradėjo veikti netoli paminklo - Dariaus ir Girėno „Atminties troba“ - muziejelis. Siemet žuvimo metinių dieną liepos 17-tą buvo iš Lietuvos atvykusių virš 60 lietuvių, vieni su dviračiais, kiti su mašinomis, autobusais ir penki jauni lakūnai, surišę kelią iš Kauno į Soldino mišką, kurio trūko Darius ir Girėnai. Šie jauni pilotai čia įsteigė „Lituaniškos“ klubą ir nori bendradarbiauti su lietuvių jaunimu visame pasaulyje. Prie paminklo gražią kalbą tarė Nijolė Dariatė ir Vytautas Zemkalnis-Landsbergis. Kalbėjo ir Antanas Karpavičius - Lietuvos aviacijos sporto federacijos prezidentas, Viktoras Ašmenskas - sekretorius, Vladas Vensgaila - skraidančios Lituaniškos kopijos autorius, kuris lėktuvu skraidė aplink paminklą. Dar žodį čia tarė ir Juozas Jurevičius - Kauno valstybinio istorijos muziejaus direktorius ir Beta Matulytė - pasaulinė rekordininkė, kuri 1986 m. gegužės 23d. su parašytu nusileido į Siaurės ašigali. Gražų eilėraštį pasakė Grigas Majorovas - liaudies menininkas, net atvežė žemės žiupsnelį iš Dariaus gimtinės,

padovanėjo savo darbo medalius visiems veikėjams ir paminklo globėjams. Kalbėjo ir Lenkijos lietuvių atstovė ir vietinės lenkų valdžios atstovė, o prie paminklo garbės sargyboje stovėjo Lenkijos kariai ir skautai. Metinėse iškilmėse buvo virš penkių šimtų

žmonių. Lietuvių buvo atvykusių iš Seinų, Suvalkų krašto. Paskui visi vaišinosės iki vėlaus vakaro giedodami dainuodami.

Julius Sanvaitis,

Dariaus ir Girėno paminklo globėjas
Stargard, Lenkija

Soldino miške Dariaus ir Girėno paminklo globėjas Julius Sanvaitis. Kur nukrito Lituania, medžių žaizdos, puselį šimtmečio praėjus nuo tragedijos, tebematomos ir šiandien.

„Pakeisti sovietinę santvarką“

Sovietų Sąjungoje vis labiau pradeda brąškėti Stalino mitas, kuriam yra suduodami vis nauji smūgiai. Kaip praneša užsienio spaudos agentūros, Lenkijos komunistų partijos savaitraštis „Polityka“, vakar pasirodžiusiam naujame numeryje išsiaiš atspausdino Nikitos Kruščovo 1956 metais dvidešimtmame sovietų komunistų partijos kongrese pasakytą kalbą, kurioje buvo atskleisti ir pasmerkti Stalino įvykdyti nusikaltimai. Nors ši kalba buvo pasakyta prieš 32 metus, jos pilnas tekstas dar niekad nebuvo paskelbtas komunistų valdomame krašte.

Pačioje Sovietų Sąjungoje, tuo tarpu, kaip praneša Vatikano radijo

dienraštis, Socialiniame Banke yra atidaryta einamoji sąskaita, kurioje bus renkamos lėšos paminklo Stalino aukom statybai. Leidimą paminklui statyti, davė pati sovietinė valdžia. Apie Stalino nusikaltimus sovietinėje spaudoje pasirodo vis daugiau straipsnių. Vakarų istorikai mano, kad per dvidešimt devynerius Stalino valdymo metus buvo sunaikinta apie 20 milijonų žmonių.

Italijos laikraščiai atkreipia dėmesį į sovietų istorinių archyvų Instituto direktoriaus Afanasjevo atvirą laišką „Pravdos“ dienraščiui. Jame yra griaužiamas dar vienas sovietinis mitas: Afanasjevas reiškia nuomonę, kad sovietinė santvarka savo pobūdžiu iš viso

nesanti socialistinė ir mano, jog dabar jau nebeįmanoma kalbėti apie jos iškrypimus.

Reikia stengtis viską iš pagrindų pakeisti. Jeigu, to nepadarysime, pažymėjo Afanasjevas, mums neliks nieko kito, kaip toliau vien tikrai diskutuoti apie iškrypimus mūsų nenuosekleaus socializmo, kuriame nėra nei laisvės, nei duonos...

Televizijos 9 kanalo programoje „Sale of the Century“, kur patatomi įvairūs klausimai iš bendro ir plataus išsilavinimo, pačią didžiausią premiją \$315,702 laimėjo 16 metų gimnazistas iš Geolongo katalikų St. Joseph College. Tai pirmasis toks jaunas čempionas, kuris toje programoje per 8 metus būtų laimėjęs pačią didžiausią premiją. Jo tėvas lenkas imigrantas mirė prieš 5 metus, o motina našlė labai taupiai gyveno, kad sūnui suteiktų katalikų mokykloje geriausią išsilavinimą.

Popiežius Jonas Paulius II privačioje audienclijoje liepos 12 d. priėmė Sovietų Sąjungos ambasadorių Romoje prie Italijos valdžios Lunkov. Sovietų ambasadorius, kuris dalyvavo neseniai Maskvoje įvykusioje sovietų komunistų partijos sąjunginėje konferencijoje, buvo išreiškęs pagėdavimą palformuoti Sventąjį Tėvą apie šios konferencijos darbus.

Romoje įvyko tarptautinis marijologinis simpoziumas, kurį surengė Popiežiškasis „Marianum“ Teologijos fakultetas ir Marijos Metų centrinis komitetas. Pagrindinės simpoziumo temos: „Marija ir moteriškumas“ bei „Marija ir jos kultas“. Simpoziumo rengėjai pareiškė, kad šiame simpoziume pabrėžtas ypatingas vaidmuo tos moters, kurią Sventojo Rašto puslapiuose sutinkame bestovinėčią prie Kristaus, dalyvaujančią visuose svarbiausiuose Jo žemiškos misijos įvykiuose. Kitas simpoziumo tikslas buvo apsvarstyti liaudies pamaldumo į Mariją apraiškas.

Cilėje besruošiant plebiscitui dėl respublikos prezidento pasilikimo pareigose, Cilės vyskupų konferencija paragino krašto vadžią atšaukti krašte nepaprastą padėtį, sudarant palankesnes sąlygas visuotiniam pasitikėjimui atkurti ir leisti opozicijos grupėm pasinaudoti visomis informacijos priemonėmis savo nuomonei dėl plebiscito išreikšti.

Cekoslovakijos ir Vengrijos pasienio muitininkai konfiskavo 200 kilogramų religinės literatūros ir devocionalijų, kurias vežė iš Vengrijos į namus traukiniu grįžtantys slovakai elektro-technikai. Associated Press agentūra praneša, kad Cekoslovakijoje ypač smarkiai jaučiamas religinės literatūros trūkumas, nes tokios literatūros spausdinimas komunistinės valdžios yra smarkiai varžomas.

Popiežius Jonas Paulius II antradienį priimdamas Žmonių Meilės Brolių vienuolijos generalinės kapitulos narius audienclijoje pareiškė, kad vyrų ir moterų vienuolijos yra ypatinga Dievo dovana jo Bažnyčiai, nes per jas Bažnyčia akivaizdžiai tarnauja žmonijai ir jos išganymui. Popiežius ypatingu būdu įvertino šios vienuolijos pasirinktą pasaulimą rūpintis pačiais vargingiausiais žmonėmis, ligoniais, invalidais: „Tokių darbu jūs tampate paties Dievo meilės žmogų dalyviams“.

Svento Pranciškaus gimtinėje Asyžiuje ši rugpjūčio mėnesį vyksta Europos ekumeninis susitikimas tema: „Teisingumas, taika, kūrinių apsaugojimas“. Milano kardinolas Martini šiam susitikimui pažymi, kad taika yra visuotinio solidarumo vaisius. Taika tegali būti atsiekta visų bendromis pastangomis, tikroji taika turi remtis teisingumu, tiesa, nesavanaudiška tarnyba artimui, pagal paties Dievo nustatytą tvarką ir planą, pagrindžiant santykius Kristaus Evangelijos dėsniais.

Genocidiniai veiksmai Lietuvoje

Atkelta iš 1 psl.

stengiasi grąžinti Lietuvos katalikų Bažnyčią iš vidaus, nes žino, kad sunaikinus tikėjimą, bus nesunku lietuvių tautą subolševikinti, o vėliau nutautinti.

Lietuvoje katalikybė yra tampriai susirišusi su tautiškumu. Tai matyti ir tautos istorijoje. Nuo XIX amžiaus vidurio, tiksliau - nuo lietuviškos spaudos draudimo pirmųjų metų, pastebimai pradėjo stiprėti lietuvių tautinis sąmoningumas, ir jis vyko tamprame ryšyje su kova už Lietuvos katalikų Bažnyčios ir tikinčiųjų teises. Tos kovos priešakyje buvo ir visa tautiškai susipratusi lietuviškoji dvasiškija. Ta kova pradėjo tautinį atgimimą, kuris tautą atvedė į Lietuvos nepriklausomybės atgavimą.

Mūsų laikais Vilniaus universiteto profesorius matematikas Zigmas Zemaitis savo gyvenimo saulelydyje artimesniems sakydavo: „XIX amžiuje Lietuvos katalikų Bažnyčia išsaugojo lietuvių tautiškumą. Dabar lietuvių tautinio susipratimo prievolė yra padėti Bažnyčiai, gyvenančiai sunkias dienas“.

Lietuvos dvasiškijos susirūpinimas

Pateiksiu įsitikinimus ir prašymus gerosios Lietuvos dvasiškijos dalies išeičiai ir pačiam Sventajam Sostui Romoje.

Į vienintelę Lietuvoje Kauno kunigų seminariją kasmet įstoja daug asmenų, kuriuos proteguoja ateistinės valdžios įstaigos. Kasmet Lietuvoje daugėja kunigų, kuriuos reikėtų suspenduoti dėl jų elgesio ir kunigiškų pareigų neatlikimo. Tokių netinkamų asmenų yra ir aukštojoje Lietuvos dvasiškijos hierarchijoje. Vatikanas jau yra padaręs klaidų, skirdamas netinkamus kunigus vyskupais. Kyla pavojus, kad Vatikanas nesąmoningai padės ateistinei valdžiai Lietuvoje lemiančiai

neigiamai paveikti Lietuvos Katalikų Bažnyčią. Labai svarbu, kad Vatikanas neprilmtų vyskupo - tremtinio Julijono Steponavičiaus atsistatydinimo jam sulaukus 75 metų amžiaus, kada jis privalo raštu to prašyti. Nors jis dėl ateistinės valdžios savivaliavimo jau 26 metai negali eiti Vilniaus arkivyskupijos apaštalinio administratoriaus pareigų, vysk. Steponavičius yra šiuo metu Lietuvos Katalikų Bažnyčios širdis. Ateistinė valdžia turi keletą kandidatų į Vilniaus vyskupus, bet savo norus įgyvendinti negali iki vysk. Steponavičius nėra Sv. Sosto

atleistas iš pareigų. Jo gyvu sąmojingumu, optimistiška dvasia, proto skaidrumu ir fiziniu pajėgumu įsitikinau jį aplankęs prieš išvažiuodamas į Ameriką.

Reikia pripažinti, kad dabartinėse sąlygose tautinio pasipriešinimo okupantui avangarde netiesiogine prasme stovi Lietuvos Katalikų Bažnyčia. Tai gerai supranta ir daugumas Lietuvos intelektualų ir šiaip apsišvietusių žmonių, kurie negali praktikuoti tikėjimo ir dažnai pasisako esą indiferental. Tikrų, iš įsitikinimo, ateistų Lietuvoje beveik nėra.

(Bus daugiau)

Lietuvos Helsinkio grupė rašo Gorbačiovui

Kaip praneša užsienio spaudos agentūros, Lietuvos Helsinkio grupė dokumentu nr. 39-tu kreipėsi į sovietų kompartijos generalinį sekretorių Gorbačiovą dėl tebekalinamų lietuvių, ypač gi dėl Petro Gražulio bylos. Belaisvių klausimas, rašoma dokumente, yra labai svarbus, nes jie liečia piliečių teises ir tuo pačiu persitvarkymo procesą. Tebekalinami lietuviai, kaip kun. Sigitas Tamkevičius, Balys Gajauskas, Viktoras Petkus, Gintautas Iesmantas, Petras Gražulis, buvo pirmieji asmenys parėmę ir skelbę persitvarkymo idėją. Jų pasisakymuose ir veikloje kaip tik dominavo kritika visų skaudžiausių mūsų visuomenės žaidžių, kurios iškreipia ne tik žmogaus, bet ir valstybės prigimtį. Tai alkoholis, narkomanija, nusikalstami abortai, absurdiškas šeimų irimas, temos, kurių svarstymu tie dabar kalnamai žmonės tikėjosi atstatyti humaniškumą žmogui. Tokia dvasia jie visi, ypač gi kunigai, stengėsi auklėti tikinčiuosius ir jaunąją kartą - ateities žmogų.

Visi šie opūs klausimai, pažymi Helsinkio grupė dokumente Gorbačiovui, raudona gija persmelkia ir jūsų persitvarkymo programą. Apie tai kalba visos informacijos priemonės, visuomenė, remdamasi viešumo principais, drąsiai ir ryžtingai pradeda kono ir sielos atnaujinimą, apvalymą. Už tai žmonės nebėra baudžiami įstatymais, nėra sodinami ilgiem metam už spygliuotų vielių, nėra apšmeižiami, kaip tai daroma su mūsų kaliniams. Kažkam su demokratija vis dar nepakeliui, kažkam vis dar sapnuojasi „raganų medžioklės“ laikai. Tai akivaizdus persitvarkymo ir demokratizacijos stabdis.

Lietuvos Helsinkio grupė pareiškime Gorbačiovui reiškia viltį, kad generalinis sekretorius padės lietuviams politiniam kaliniam sugrįžti prie savo naudingo darbo katalikų Bažnyčios, visuomenės ir tautos intereso labui. Helsinkio grupė ypatingu būdu atkreipia generalinio sekretoriaus dėmesį į jaunuolio Petro Gražulio tragišką padėtį Pravieniškių lageryje ir pažymi, kad visa atsakomybė už atvirą susidorojimą su šiuo sąžinės belaisviu atitenka lagerio administracijai. Generalinis sekretorius yra prašomas pasirūpinti, kad būtų imtasi reikiamų priemonių Gražulio ir kitų kalinių gyvenimo sąlygų pagerinimui ir vidaus tvarkos taisyklių tobulinimui. LRTV

MENO PARODA

A L B

ALB Melbourne Apylinkės Valdybos pakviesta dailininkė Irena Jokubauskienė mielai sutiko praturtinti ateinančią Tautos Sventę su savo meno paroda. Kaip teko patirti, joje bus išstatyta daug jos naujausių kūrinių, daugumoje sukurtų pereinant rudenį įvykusiame Viktorijos Dailininkų Draugijos metiniame safari.

Meno paroda bus atidaryta Lietuvių namuose, antrame aukšte rugsėjo mėn. 11 d. 10 val. ryto ir tęsis iki 5 val. p.p. Melbourne ir apylinkių lietuviai ir jų draugai kviečiami nepraleisti progos pamatyti šios darbšties menininkės parodą. Įėjimas nemokamas. Melbourne Apylinkės Valdyba

Juodojo Kaspio Diena

Australijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos Melbourne Skyrius, bendradarbiaujant latvių ir estų jaunimui, ruošiasi priminti Melbourne miestui ir pasauliui apie klaidingą Molotovo-Ribbentropo paktą, kurio pasekoje Lietuva ir kitos Pabaltijo valstybės neteko laisvės ir iškentėjo genocidą bei tremties kančias. Rugpjūčio mėn. 23 d., antradienį, demonstracijos eisenoje bus įscenizuota Stalino-Hitlerio sutartis ir jos pasekmės, žygiuojant nuo Arts Centre į miesto aikštę. Eisena prasideda 12.30 val. ir baigiasi maždaug 1.30 v.p.p. po tai progai pritaikytų kalbų.

Melbourne Apylinkės Valdyba kviečia tautiečius skaitlingai dalyvauti eisenoje, devint juodą rūbą arba juodą kaspiną ir, pagal galimybę, tautinius rūbus. Pageldaujama kuo daugiau tautinių vėliavų ir okupaciją smerkiančių plakatų.

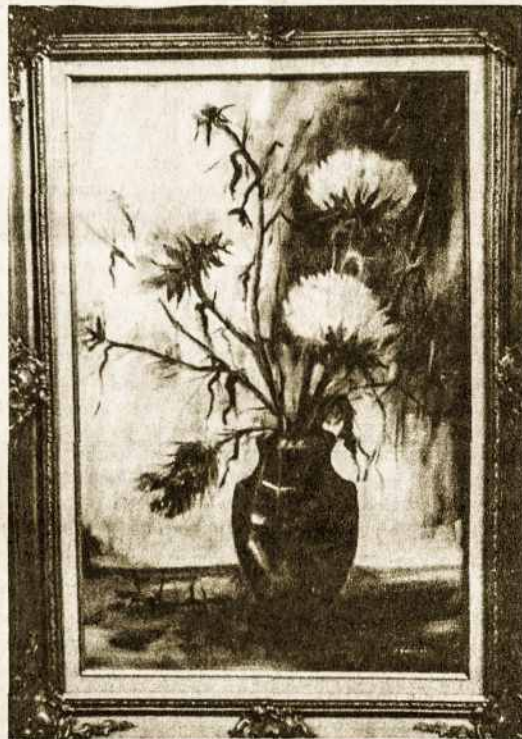
Siuo kritišku istorijos momentu parodykime solidarumą su savo laisvės trokštančiais broliais Lietuvoje.

Melbourne Apylinkės Valdyba

Patriotą ištrėmė iš tėvynės

Jungtinės Amerikos Valstybės suteikė politinį prieglobstį kovotojui už armėnų tautos teises Paruir Airikian, kurį sovietinė valdžia už tariamą antisovietinę veiklą ištrėmė iš Sovietų Sąjungos į Etiopiją. Pasiekęs Adis Abebą, Airikian amerikiečių ambasadoje paprašė leidimo įsikurti Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Prašymas buvo tuoj patenkintas. Airikian yra vienas žymiausių kovotojų už armėnų tautos teises. Jis buvo suimtas šių metų kovo mėnesį per vieną pirmųjų demonstracijų Jerevane už Kalnų Karabacho teritorijos sugrąžinimą Armėnijai. Per velesnes masines demonstracijas, armėnai pakartotinai reikalavo, kad jis būtų išlaisvintas. Praėjusią savaitę iš jo buvo atimta sovietinė pilietybė ir jam buvo įsakyta išvykti iš Sovietų Sąjungos.

Praneša „L'Osservatore Romano“-Vatikanas

Rudens žiedai Tapybos kūrinys. Irena Jokubauskienė

**REMKIME
TEVISKES
AIDUS**

Adelaidės Lietuvių Caritas Inc. ir šv. Kazimiero parapijos metinis susirinkimas

Daug kam gali atrodyti, kad mūsų lietuviškoje parapijoje visų matomas klebonas tvarkosi prie altoriaus, o visi kiti darbai Lietuvių katalikų centre vyksta savaime, kad jame tvarką palaiko Dangaus šventieji, žiemos lapus kieme angelai savo sparnais nušluoja, kad sekmadieniais pietus gamina Evengelijos Morta, kad paaukotas doleris, įgavęs rankas ir kojas, nudirba visus kitus darbus.

Tik parapijos metiniuose susirinkimuose dingsta ta visa prielaidų mistika, nes sužinome, kad visi darbai Lietuvių katalikų centre yra atliekami anaipol ne Dangaus kariuomenės, bet žmonių, mums visiems gerai pažįstamų parapijiečių, esančių Parapijos taryboje ir kitų talkininkų.

Siais metais metinis Caritas Inc. - Parapijos susirinkimas įvyko Lietuvių katalikų centro salėje sekmadienį, liepos 24 d. Jį trumpu žodžiu pradėjo vicepirmininkas V. Baltutis, pakvietęs kleboną kun. J. Petraitį sukalbėti maldą. Susirinkimui pirmininkauti pakviestas Aug. Kubilius, sekretoriauti - A. Zamoiskis. Mandatų komisijon parinkti A. Budrys, T. Gasiūnienė ir J. Vosyliene.

S. Vasiliauskienėi paskaličius perėitų metų visuotinio parapijos susirinkimo protokolą ir ji be didesnių pakeitimų priėmus, kun. J. Petraitis savo pranešime apžvelgė praėjusių metų svarbesnius įvykius: prel. Pr. Vaserio mirtį, Lietuvos krikšto 600 m. jubiliejų, Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą, vysk. P. Baltakio trumpą atsilankymą. Buvo perskaitytas ir Tarybos parašytas sveikinimo tekstas kardinolui V. Sladkevičiui, padėka popiežiui Jonui Pauliui II-jam už paskyrimą Lietuvai kardinolo. Per praėjusius metus buvo bažnyčioje pakrikštyti 8 asmenys, suteiktas Moterystės sakramentas 1 jaunavedžių porai ir palaidoti 8 mirusieji. Buvo melstasi už mirusius.

Tarybos vicepirmininkas V. Baltutis savo pranešime priminė Tarybos suruoštus renginius ir šilta padėkojo už darbus parapijoje ALK Moterų draugijai, šv. Kazimiero lietuvių mokyklai ir visiems, kurie darbu bei aukomis padeda išlaikyti parapiją. Lietuvių katalikų centro ūkvedys J. Miliuskas pranešė kas naujo išgyta, kokie padaryti remontai. Tarybos išdininkas detaliai paruoštame pranešime painformavo, kad praėjusiais finansiniais metais pajamų būta \$ 52,520, išlaidų - \$ 26,113, likutis - \$ 26,406. Kasos stovis - \$ 122,809. Baro vedėjas A. Bulis pranešė, kad baro metinis pelnas yra \$ 2,502. Vasarvietės „Baltija“ vedėjas V. Vosylius apgailestavo, kad vasarvietė pasinaudoja tik nedidelis parapijiečių skaičius, todėl ir jos pajamos nepadengia išlaidų. Revizijos komisijos aktą paskaitė R. Jablonskis. Naujon Tarybon, pagal Caritas Inc. įstatus, buvo perrinkti ar naujai išrinkti 6 asmenys: V. Baltutis, I. Bakšys, V. Janulis, V. Opulskis, V. Vosylius ir E. Bullenė.

Revizijos komisiją sudaro: R. Jablonskis, P. Gasiūnas ir G. Kubilius.

Organizacijų pranešimuose kalbėjo ALK Moterų d-jos pirmininkė S. Pusdešrienė, padėkojusi tarybai už sklandų bendradarbiavimą ir pakvietusi parapijos moteris daugiau jungtis prie sekmadienio pietų gaminimo, kas draugijai sudaro vis didėjantį rūpestį. Bažnytinio choro administratorius V. Opulskis pranešė apie choro išpareigojimus Lietuvių dienose. ALK Federacijos įgaliotinis Adelaidėje Pr. Pusdešris supažindino su Lietuvių katalikų centre gruodžio 28 d. įvyksiančiu Federacijos suvažiavimu ir pakvietė visus gausiai jame dalyvauti. Savo pranešime klebonas papasakojo kiek metų bėgyje pravesta parapijoj rinklavų ir

Geelongas

Koncertavo „Svajonių aidai“

Nors lietus lijo rugpjūčio 7 d., bet Geelonge „Svajonių aidai“ savo koncertu atnešė giedrią nuotaiką. Grakščia solistės vaidyba, tiksliais intonacijomis, darniu orkestro skambėjimu, išraiškingas mostas ir žvilgsnis dėmesingai kontroliavo dainų melodijas, kurių metu ne tik gėrėjomes muzika, daina, bet ir pajutome jaunatvės žalsmingą, viliojantį dainų atlikimą. Todėl ypač malonu išgirsti mūsų jaunųjų dainininkų šviesias ir paprastas dainas. Ausį glosto labai darnus dainavimas - V. Bruožytės, Z. Prašmutaitės, A. Bruožio, T. Zdaniaus. Jie patraukė dėmesį savo stillingumu, vieningumu. Daug gyvumo suteikia solistė V. Bruožytė, judri, guvi, grakšti, turinti scenos manerų. „Svajonių aidų“ Z. Prašmutaitės sugebėjimas vadovauti ir orkestrui, bendrauti su juo, išsirkinti tai, kas prieinama kiekvieno individualybei, ištobulino ritmo pojūtį, klausytojams suteikė spindesio gyvenimą, daugybę šviesių akimirų. Labai gražiai ir gyvai skambėjo trio - suteikiantys dainai gaivumo, jaunatviško pulso. Vaizdžiai pranešinėjo Irta Volodkienė, sugebėjo priminti ne tik programą, bet ir poetiškai įterpti dainų žodžius.

Galia, kad ne visi geelongiečiai galėjo girdėti atliktų dainų melodijų ir paremti jaunimo sąjungą, bet vis tik Jurgis Sedlorius sužavėtas dainų atlikimu, atlikėjams paaukojo \$50. Buvo užsakyta atlikėjų

nuosirdžiai pasidžiaugė parapijiečių duosnumu.

Buvo kalbėta ir apie temperatūros regulatoriaus įvedimą bažnyčioje, tačiau daugumos buvo pasisakyta prieš, patarus Tarybai įrengti tik oro vėdintuvus - malūnėlius. Buvo pareiktas pageldavimas susilaukti rekolekcijų vedėjų iš užjūrio. Tuo reikalu klebonas buvo prašomas tartis su sielovados vadovu prel. P. Butkum.

Sklandžiai praėjęs susirinkimas buvo užbaigtas giesme „Marija, Marija“ ir Tautos himnu. Barui pavaišinus susirinkusius gėrimais, o klebonui - šokoladu, visi skirstėmės geroje nuotaikoje, palikdami Lietuvių katalikų centrą ir lietuvišką parapiją rūpestingose naujos Tarybos rankose ir pasiryžę visokeriopai ją remti.

Pr.P.

plokštelių ir suvenyrų. Lietuvių bendruomenės primininkas Otto Schrederis savo kalba padėkojo „Svajonių aidams“ už dainas, kurios džiugino klausytojų širdis. Taip pat nuosirdžiai dėkojo Brigitei Starinskienei už \$100 Geelongo Lietuvių bendruomenės namams.

O. Schrederis

Vis bėga žmonės iš komunistų rojus

Per pirmuosius šių metų mėnesius Austriją pasiekė dvigubai daugiau pabėgėlių iš komunistų valdomų Rytų Europos kraštų, negu per tą patį laikotarpį praėjusiais metais. Apie tai pranešė Austrijos vidaus reikalų ministerijos atstovas, drauge išreiškdamas krašto vyriausybės susirūpinimą nuolat augančiu pabėgėlių iš Rytų Europos skaičiumi. Austrijos valdžia dėl to dabar smarkiai apriboja politinio prieglobsčio suteikimą Rytų Europos kraštų piliečiams. Pavyzdžiui, šių metų sausio-vasario mėnesiais, politinės globos Austrijoje pasprašė 270 vengrų pabėgėlių, bet iš jų tik tai trim asmenim buvo suteiktos politinio prieglobsčio teisės. Iš 147 čekoslovakų pabėgėlių per du mėnesius, politinę globą gavo 48 asmenys o iš 155 rumūnų - 78 žmonės gavo teisę įsikurti Austrijoje. Numatoma, kad per ateinančius mėnesius Austriją pasieks apie 22 tūkstančiai pabėgėlių iš Rytų Europos.

LRTV

VII Tautinė stovykla

Pagrindinė VII Tautinė stovykla „Lietuva“ JAV čia pat. Australijos lietuvių skautų, vykstančių į stovyklą, dauguma jau pakeliui. Gi skautai vyčiai sidnėjiskiai Petras Kapocius ir Raimondas Stašionis jau Amerikoje gavę darbą, „kala“ pinigų stovyklai. O j.s. fil. Algimantas Zilinskas jau pakuojasi ir tvarko nuotraukas, vėliavėles, ženklukus ir laikraščių iškarpas, tinkamas stovyklinėi parodėlei, kurias jis nuveš ir išeksponuos stovykloje.

Iš LSS vadovybės gauta žinios, kad jau nustatytas šokis ir surkurta atatinama daina. Tautinės stovyklos šokis:

Mano Lietuva, Tu man brangi
Tu man sava, mano Lietuvai

Tautinės stovyklos daina:
Mano Lietuva

Tyloj dainoj,
Karstoj laužų liepsnoj
Tu man artl,
Tu man sava,
Tu - mano Lietuvai

Kalboj tėvu,
Tyroj širdy draugu
Tu man artl,
Tu man sava,
Tu - mano Lietuvai

Su rūtele, su balta lelija,
Skautijos vėliava žalia
Tu man esi
Brangl, sava,
Tu - mano Lietuvai

Zodžiai v.s. Nijolės Jankutės-Užabalienės.

Muzika Viltenio.

LSS Tarybos konkursas

Kas prisimena, kad buvo paskelbtas prel. Juozo Prunskio dovanai gauti rašinių konkursas? Kas pastebėjo skaitydami „Teviskės aidų“ š.m. Nr 15? Tik šeši rašiniai buvo pasiūsti vertinimo komisijai ir visi gavo po premiją. Džiaugiamės, kad pirmoje grupėje iki 14-os metų amžiaus, antroji premija paskirta „Džlugo“ tunto skautėi Lina. Didžytelė už temą: „Lietuva, kurią aš aplankiau“. Sveikiname sesę Liną ir linkime ateltyje laimėti dar daugiau premijų! Kitos premijos teko Gyčiui Vygantui ir Dainai Kazlauskaitėi, abu 11 m. amžiaus iš Cikagos, Lilljal Gelazytei ir Aidai Bublytei, abi 17 m. amžiaus iš Clevelando ir Albertui Kereliui, 19 m. amžiaus iš Cikagos. Premijos bus įteiktos VII Tautinėje stovykloje. Tikimės, kad sesės Linos premiją atveš atsival.

Mūsų Rajono stovyklos rengimo komitetas smarkiai dirba. Jau išsiuntinėt platiniui loterijos bilietai. Rūpinamasi stovyklinių marškinėlių T-Shirts užsakymu. Sudarinėjama programa.

Vy.

„Mūsų Pastogės“ Vakarone

Jei gu norite skaniai ir geroje kompanijoje pavakarieniauti, pažūrėti paskutiniųjų demonstracijų Lietuvoje dėl persitvarkymo bei tautinės laisvės tik ką gautoje video juostoje, ateikite į „Mūsų Pastogės“ Vakarone šeštadienį, rugpjūčio 27 d. 7 v.v. Vakarienę ruošia M. Zlogienės vadovaujamos kulinarės. Turtinga loterija, nuotalkinga muzika. Status prašome iš anksto užsakyti pas p. Zlogienę, tel. 458 1102. Bendruomenės laikraštis reikalingas Jūsų paramos!

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Tautos Sventės iškilmingos pamaldos rugsejo II d. Tai šventei šv. Mišias jau penkti metai iš eilės užprašo Tautos Fondo Rėmėjų būrelis. Skaitymus atliks Bendruomenės pirmininkas ir Federacijos pirmininkas, aukas atneš TF Rėmėjų būrelio atstovė su jaunimu.

Antanas Raudys \$30 paaukėjo Lietuvos Šv. Kazimiero kolegijai Romoje ir Tėviškės Aidams \$20. A.Kulienė paaukėjo \$30. Ačiū visiems!

A.A.Ona Petruškevičienė laidojanti, už jos vėlę šv. Mišioms aukojo Bertašienė, J.G.Bethune, E.L.Braniškai, P.B.Groza, B.Jodeškienė, T.J.Jurgelaitis, V.V.Kasperaitis, O.Maleckienė, V.Sidabra, E.V.Urmeliai.

Vladas Stulkevičius - ALK Federacijos įgaliotinis Geelonge, bažnyčioje per pamaldas rugpjūčio 14 d. susilpnėjo ir greitąją pagalbą nuvežtas į Geelongo miesto ligoninę. Linkime greitai pasveikti!

Rugplūtis - katalikiškos spaudos mėnuo Australijoje jau baigiasi. Ar savo auka jau parėmė mūsų „Tėviškės Aidus“? Iš visų prenumeratorių dar beveik

Melbournas

Pranešame visiems „Lithuanian Friendly Society“ loterijos bilietų platintojams, kad atsiskaityti iki rugpjūčio 28d. Adresas: Lithuanian Friendly Society, 50 Errol St. North Melbourne. Vic. 3051
Lithuanian Friendly Soc. Valdyba

trečdalis neapsimokėjo šių metų prenumeratą.

Maldos grupė - Marijos Taikos Karalienės vaikai - kiekvieną šeštadienį 3 val. p.p. Lietuvos Kankinių koplyčioje Lietuvių namuose. Vadovauja kun. J.Petrauskas.

„Tėviškės Aidų“ prenumeratas prieš ir po Lietuvos pamaldų priima Parapijos kiosko vedėjas F.Sodaitis, jam galima išteikti skelbimus, pranešimus, užuojautas.

Australijos Lietuvių fondo nariams

Rugpjūčio 28 d., sekmadienį, 2 val. p.p. Melbourne Lietuvių namuose, Bendruomenės kambaryje įvyks Australijos Lietuvių fondo narių metinis susirinkimas. Dienotvarkėje: narių registracija, susirinkimo atidarymas, mirusių narių pagerbimas, mandatų komisijos tvirtinimas, 1987 m. susirinkimo protokolo skaitymas ir tvirtinimas. Pranešimai: pirmininko, išdėtininko, revizoriaus ir revizijos komisijos. Toliau vyks pranešimų *diskusijos, apyskaitos tvirtinimas, valdybos rinkimai* (renkami 3 nariai), revizoriaus ir revizijos komisijos tvirtinimas, klausimai ir sumanymai, susirinkimo uždarymas.

Susirinkime negali dalyvauti nariai prašomi įgalioti kitą Fondo narį. Įgaliotimas siunčiamas sekretoriui Fondo adresu, kad raštas jį pasiektų dvi dienas prieš susirinkimą.

J. Meilūnas
AL fondo sekretorius

A.A. Kun. Bronius Liubinas

Lietuvių Sielovados delegatas Vokietijoje kun. Antanas Bunga iš Memmingeno pranešė laišku, kad rugpjūčio 7d. širdies priepuolio ištiktas mirė kunigas Bronius Liubinas. Jis buvo gimęs 1924 m. vasario 11d. Girskabūdyje. Mokesi Marijampolės Marijonų gimnazijoje ir kunigų seminarijose Vilkaviškyje, Vakarų Vokietijoje Eichstatte, Romoje, kur buvo kunigu įšventintas 1946.X.27. Popiežiškame Gregorianumo universitete įgijo Teologijos ir Svento Rašto licenciatų laipsnius. Ilgą laiką buvo kapellonas lietuvių dalinių prie Amerikos armijos Vakarų Vokietijoje, Vasario 16 gimnazijos mokytojas ir jos direktorius, kuratorijos narys, nuolatinis Lietuvių bendruomenės tarybos narys, rašė į įvairius laikraščius, redagavo Vakarų Europos lietuvių sielovados žurnalą *Krivulė*.

Kun. Bronius Liubinas palaidotas po šv. Mišių Frankenthal rugpjūčio 11d. Amžiną jam atilsį.

Kun. Antanas Bunga pranešė, ir džiugiai naujieną, kad rugpjūčio 23d. atskrenda į Frankfurtą kun. Alfonsas Svarinskas, Augsburgio vyskupo rūpėčiu ir Vokiečių valdžios pagalba. Jo atvykimo data gauta iš Vakarų Vokietijos konsulato Maskvoje per užsienio reikalų ministeriją. Kun. A. Bunga kvietė Vokietijoje gyvenančius gausiai sutikti Frankfurto aerodrome šį nepalaužiamą tikėjimo išpažinėją, Lietuvos katalikų Bažnyčios religines laisvės kovotoją, išvargusį net 19 metų sovietų koncentracijos lageriuose, dažnai minimą pasaulio spaudoje - kunigą Alfonsą Svarinską. PD

Krepšinio rinktinė iš Sovietų Sąjungos atvyko į Australiją rungtynėms. Komandos 12 žaidėjų tarpe yra trys lietuviai: Rimas Kurtinaitis, V. Komicius ir S.Marciulionis. Sporto korespondentai pasigenda krepšinio žvaigždės lietuvio A. Sabonio, kuris šiuo metu gydomi Amerikoje. „Australian“ dienraštis įdėjo didelę nuotrauką lietuvių krepšinio žvaigždžių žmonių - Dianos Komicienės ir Ingridos Marciulionienės, kurios ilgai sportininkės ir pareiškė, kad Gorbačioviui esant valdžioje ir jos galėjo savo vyrus krepšininkus lydėti į Australiją. Jų žodžiais: „Baltijos pakrantėje nauja optimizmo dvasia, Lietuvoje daug kas pasikeitė, Lietuva reikalavo senų teisių- Tautos himno ir vėliavos - ir tuos dalykus mums sugrąžino!“

ALK Federacijos XIX Suvažiavimas

1988 m. gruodžio mėn. 28 dieną, trečiadienį, Adelaidėje šaukiamas Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos XIX-tas suvažiavimas. Suvažiavime balsavimo teise dalyvauja F-jos Dvasios Vadas, visi Australijos lietuviai kunigai-kapelionai, ALK F-jos Valdybos nariai. Kontrolės Komisijos nariai, ALK F-jos įgaliotiniai ir visų lietuvių katalikų parapijų, organizacijų ir organizuotų vienetų atstovai. Kiekvienas minėtas vienetas suvažiavimui siunčia 3 atstovus. Atstovai turi būti žinomi kaip galime greičiausia (nes turi turėti laiko pasirūpinti apsigyvenimo vietomis Adelaidėje per Liet. Dienų Komitetą). Atstovų sąrašus prašome tuojau prisiųsti ALK Federacijos Valdybai.

Federacijos įgaliotiniai prašomi pasirūpinti, kad visos organizacijos ir vienetai būtų informuoti apie suvažiavimą ir atstovų parinkimą. Vincas Zemaitis ALK Federacijos Valdybos pirmininkas

Canberra

A.A. Povilas Dabrėga

Šių metų liepos 18d. Povilas rastas savo namuose kėdėje miręs prie televizijos aparato. Povilas gimęs 1907 m. Užpaliuose ūkininko šeimoje. Jaunystėje netekęs tėvelio, turėjo nutraukti gimnazijos mokslą ir padėti motinai prie ūkio darbų. Atitarnavęs kariuomenėje gusarų pulke puskarininkio laipsniu, vėl sugrįžo į savo mylimą tėviškę, kur buvo tos vietovės senūnu iki pasitraukimo į Vakarų. Karo audrų atbloktas į Australiją, 1950 m. apsigyveno Canberroje. Čia jis greit įsitraukė į lietuvišką veiklą, o ypatingai prie Lietuvių klubo statybos, nes kaip stalius jo pagalba buvo labai vertinga. Pasistačius klubui, Povilas rankų nenuleido, bet aktyviai klube ėjo įvairias pareigas. Jis buvo ramaus, malonaus būdo, pasiryžęs kiekvienam padėti, todėl ne tik iš lietuvių, bet ir iš svetimauciu narių nebuvo tokių, kas nepažintų Povilo. Jam visi buvo draugai, todėl jį palydėti į amžiną poilsį susirinko į šv. Petro bažnyčią Yarralumla apie 100 jo draugų, kur Mišias atnašavo kun. Frey. Krematoriume su velioniu atsisveikinimo žodį tarė V. Martišius ir J. Kovalskis. Liūdesyje paliko brolių Juozą Amerikoje ir dvi seseris Lietuvoje. Poviliuk, ilsekis ramybėje.

E. Laurinonis

L.K.V.S. Ramovė Canberros skyriaus ilgamečiui nariui

A.A. Povilui Dabregai

staiga mirus, jo brolių Juozą Amerikoje, jo dvi seseris Lietuvoje ir artimuosius draugus nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė, netekę mūsų visų garbią ramovėną.

Canberros „Ramovės“ skyriaus ramovėnai

A.A. Shirley Venslovienei

rugpjūčio mėn. 4d. staiga mirus, mūsų skyriaus ramovėnui Leonui Vensloviui, netekus mylimos žmonos, jo sūnus, Steven, Peter su šeimoms, dukrą Veroniką netekus brangios motinos skausmo valandoje giliai užjaučiame.

Canberros „Ramovės“ skyriaus ramovėnai

A.A. Shirley Venslovienei

rugpjūčio mėn 4d staiga mirus, mūsų geram draugui Leonui, netekus mylimos žmonos, sūnams Steven, Peter, jų šeimoms ir dukrai Veronikai, netekus brangios motinos, reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdimė.

L.S. Budzinauskai ir šeima
F.M. Borumal ir šeima
E.Z. Laurinoniai

A.+A. Vincui Cizauskui

mirus, nuoširdžią užuojautą linkime dukrai ir sūnui Valentinui su šeimom, ir kartu liūdimė.

Vincas ir Nina Zemalčiai

A.A. Onai Petruškevičienei

mirus, nuoširdžiai užjaučiame sūnų Stasį, dukterį Levutę ir jų šeimą, kartu liūdėdami,

Viktoras ir Ona Maleckai ir šeima

Petrą Gražulį išvežė į Mordovijos lagerius

Vakarų spaudos agentūras pasiekusiomis žiniomis, lietuvis sąžinės belaisvis Petras Gražulis esąs išvežtas iš Pravieniškų lagerio kažkur į Mordoviją. Tai buvo pasakyta kunigui Kazimierui Gražuliui, jam nuvykus aplankyti brolių Pravieniškėse. Lagerio administracija atsisakė kunigui Gražuliui išaiškinti, ar jo brolis buvęs pterelstas ir kodėl, taip pat atsisakė nurodyti, kurį lagerį Mordovijoje kalnys buvęs išvežtas. Petro Gražulio artimieji spėlioja, jog tai paprasčiausias kerštas, kad iš Vakarų gauta daug atsiliepimų, Petro pagalbos šauksmus.

Užsienio spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad praėjusiais metais buvo panaikintas Mordovijos politinis lageris, kuriame buvo kalėjė Vytautas Skuodis, kun. Sigitas Tamkevičius ir kiti sąžinės belaisviai, bet dar liko daug kriminalinių lagerių. Spėjama, kad

į vieną iš tokių lagerių dabar buvęs pasiūstas Petras Gražulis.

Dėl Petro Gražulio perkėlimo į Mordoviją, jo gynimo komitetas pasiūstas protestą TSRS generaliniam prokurorui. Pareiškime primenama, kad Petras Gražulis penkis mėnesius buvo kalnamas Pravieniškų lageryje sužverėjusių nusikaltėlių aplinkoje, vieną mėnesį buvo laikomas karceryje. Už principingą laikyseną ir pareiškimus, atkreipiančius valdžios dėmesį į konclageryje išlyvavusią savivalę, lagerio administracija atvirai grąsino su belaisviu susidoroti ir jį išsiųsti į Rusiją. Nežmoniškoms kalnimo sąlygomis nepalaužus Petro Gražulio, rašome pareiškime, tikimasi jo dvasią sugniuždyti atskyrimu nuo Tėvynės.

Komitetas protestuoja dėl šio sąžinės belaisvio siuntimo iš Lietuvos, reikalauja, žmoniškumo vardan, sustiprinti kalnimo kontroles, kad jos liautųsi būti neteisėtu persekiojimu ir susidorojimu.

LRTV

Perthas

Pavergtųjų Tautų savaitę pradėjome liepos 17 d. Eisena su vėliavomis vyko King's parke. Dėl blogo oro nebuvo daug žmonių. Lietuviai tą dieną turėjo Dariaus ir Girėno minėjimą. Iškilmes baigtos liepos 24 d. 3 val. Dalyvavo daugelio tautybių atstovai. Buvo čia ir lietuviai su savo Trispalve vėliava.

Dariaus ir Girėno minėjimą pradėjome lietuviškomis pamaldomis St. Francis bažnyčioje. Kun. dr. Alfonsas Savickas pamokslą paskyrė Dariaus ir Girėno žygiui per atlantą nušviesti. Po sv. Komunijos Balys Steckis paskaitė maldą už žuvusius didvyrius. Prie altoriaus kunigas buvo palydėtas Tautos ir Ramovės vėliavomis. Po pamaldų Lietuvų namuose jau laukė ramovėnų šeiminių, vašindamos skaniais pietumis. Po pietų 2.30 val. minėjimas buvo tęsiamas. Vytautas Radzivas perskaitė Didvyrių Testamentą. Zuvusieji buvo pagerbti tylos minute. Buvo deklamuojami eilėraščiai. Dainų nebuvo, kadangi dauguma choristų sirgo gripu.

Juodojo kaspino dieną rugpjūčio 24 d. organizuojama demonstracija Vakarų Australijos miestelyje prieš sovietinių automobilių pardavinėjimą Australijoje.

B.S.

Ekskursiją į kurortinį Kalbarri miestelį suorganizavo Bendruomenės pirmininkas kun. Dr. Alfonsas Savickas rugpjūčio 21 d. po lietuviškų pamaldų patogiu autobusu.

Tautos šventė ruošama rugsėjo 4 d. Po lietuviškų pamaldų bus bendri pietūs Lietuvos namuose, minėjimo meninė programa, loterija. Mirė Juozas Simaltis, palaidotas Freemantle kapinėse. Taip pat staiga mirė ir Pranas Keras. Amžiną jiems atilsį.

Savanoriui kūrėjui Viktorui Valaičiui suėjo 88 metai, o kitam savanoriui kūrėjui Andriui Klimaičiui - 85 metai amžiaus.

Pabaltiečių Taryboje kiekviena tautybė atstovaujama dviejų asmenų. Kas galėtų atstovauti mūsų lietuvių bendruomenei - pranešti Apylinkės valdybai.

Zinutės

Prašo gražinti Gintauto lešmanto kūrybą

Vakarų spauda šiomis dienomis pasiekė Lietuvos Helsinkio grupės dokumentas nr. 38-tas, kuriuo sovietinė valdžia yra raginama gražinti įkalinto lietuvio sąžinės belaisvio poeto Gintauto lešmanto konfiskuotą kūrybą - poezijos rinktinę, apie tūkstantį penkis šimtus eilėraščių ir 10 poečių. Gintautas lešmantas, atlikęs jam paskirtą bausmę lageryje, dabar yra nutrėmė Komijos respublikoje, Vukhtilio rajone, Podčeryje. Pagal paskutines žinias, neaiškios aplinkybėmis jis patekęs į tuberkuliozinę ligoninę Uchtoje, kur esąs paguldytas su labai sunkiai džiova sergančiais ligoniais ir laikomas tokiose sąlygose, kuriose jau yra taip silpna jo sveikatos būklė tegali pablogėti. Yra reikiama baimė, kad jei nebus perkeltas į kitą vietą, jo gyvybėl gali kilti rimtas pavojus.

Lietuvos Helsinkio grupė TSRS Aukščiausiosios tarybos prezidiumui adresuotame pareiškime atkreipia dėmesį, kad Gintautas lešmantas pakartotinai kreipėsi į įvairias valdžios instancijas, prašydamas, kad jam būtų sugražinti rankraščiai, tačiau kūryba jam iki šiol nėra gražinama. Prokuroras Bakučionis kompartijos sekretoriaus Sepečio pavedimu teatsakė, kad kūryba pripažinta daktininiu įrodymu ir teisminis nuosprendis tuo reikalui nebus pakeistas. Helsinkio grupė pažymi, kad toks nuosprendis nėra teisingas, nes dauguma lešmanto eilėraščių negali būti laikomi įkalčiu, o be to, biurokratiškas problemos sprendimas neigiamai veikia į persitvarkymo procesą. Helsinkio grupė primena paties Liongo Sepečio žodžius: „Su visa atsakomybe galima pareikšti, kad pas mus nėra ir nebuvo meno kūrinių, uždraustų dėl idėjinų, politinių motyvų“.

Faktai, betgi, kalba ką kitą, rašo pareiškime Lietuvos Helsinkio grupė. Netolimoje praeityje išlisa eilė lietuvių autorių kūrinių buvo laikomi po užrakto, o Gintauto lešmanto kūryba dar vis yra areštuota. Tai aiškus kūrybinės minties ir žodžio laisvės pažeidimas. Pareiškime pabrėžiama viltis, kad Aukščiausiosios tarybos prezidiumas panaudos visas priemones teisingam šio klausimo sprendimui ir konfiskuotieji Gintauto lešmanto rankraščiai bus sugražinti autoriui. Pareiškimą š.m. birželio 24 dieną pasirašė Lietuvos Helsinkio grupės nariai: kun. Gustavas Gudanavičius, Mečislovas Jurevičius ir Vytautas Vaičiūnas.

LRTV

Atsiūsta paminėti

Lietuvių politinė konferencija Vašingtone 1987 spalio 23-25. Paskaitos ir pranešimai. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Visuomeninių reikalų komisijos leidinys. Redagavo J.V. Danys, Cikaga. Pirma laida 250 egz. Leidinys didelio formato, psl. 56.

Matilda Stirnaitytė-Meliene Crosses in the Arctic. A Lithuanian woman survives the Gulag. Iš lietuvių į anglų kalbą išvertė Nijolė Beleska-Gražulis. Išleido Lietuvių Saulių sąjunga. Spausdino Morkūno spaustuvė Cikagoje. Psl. 184.

Aukos Australijos Lietuvų Fondui

\$1,000 Anoniminis (7010). \$50 kun. Dr. P. Daukyns (115), po \$20 M. Gailūnas NSW (475), Melb. KVS Ramovė (500)-pagerbdami A.A. Adomą Sakį. Per mūsų įgaliotinį Canberroje J. Kovalskį gauta - A.A. Povilio Dabregos atminčiai: \$20 E.G. Laurinonis (53), po \$10 J.A. Kovalskiai (117), V. Keraitienė (222), J. Antanaitis (39), P.V. Gružauskai (45), K. Makūnas (77), T. Zilinskas (125), O. Pilkiėnė (35), G.V. Howe (30), F. Duoba R.V. Geniai (110), R.U. Siliniai (37), B. Sumila (12), J. Zentelis (24) ir V. Martišius (180). \$6 J. Butkus, po \$5 R. Katauskas (35), T.E. Grincelis (15), M. Kenderes (9), E. Vazgelevičius (40), Pečiulevičiai (30), B. Mintus (35), A.V. Balsys (52), J. Butavičienė (17), K. Biveinienė (50), M. Martišienė (82), Vanda Zilinskienė (20), Svedas (10), L. Venslovas (46), F. Panks (22), V. Simkus (40), S. Ratas (28), J. Vitartas (930), J.E. Perlibachai (20), \$2 E. Baltaraglenė.

Iš įgaliotinio A. Zamolskio Adelaidė gauta: \$20 J. Paškauskas (37), \$12 A. Gučiuvienė (170)-vietoje gelių pagerbiant A.A. S. Jonavičienę.

Nuoširdus aciu aukų rinkėjams ir aukotojams.

Vincas Ališauskas
AL Fondo išdinininkas

Sydnejus

Tarptautinė Juodojo Kaspino diena

Minint 49-tąsias metines pragaištingo Ribbentropo-Molotovo pakto pasirašymo 1939 m. rugpjūčio 23 d., visame pasaulyje, įskaitant ir Sovietų Sąjungos okupuotuose kraštuose, organizuojamos plataus masto demonstracijos. NSW Pavergtųjų Tautų komitetas rugpjūčio 23 d. organizuoja Juodojo Kaspino dieną ir informacijos stalus prie Sydney Town Hall esančios aikštės, informuoti vientinius gyventojus apie Hitlerio ir Stalino prekybą su Baltijos kraštais. Hitlerio režimas sunaikintas, Stalinas pasmerktas, bet jų pasirašytas paktas ir šandien dar tebegalioja.

Reikalaujame to pragaištingo pakto atšaukimo. Šia proga atspausdinti lapeliai buvo platinami geležinkelio stolyse, gatvėse. Šią dieną aukojome dėl laisvės ir nepriklausomybės mūsų Tėvynei Lietuvai
A.Kramilius Lietuvos atstovas Pavergtųjų Tautų Komitete

Sale

Sale Seniūnijos narė Dalia Valytė Ellison su savo vyru išvyko porai mėnesių atostogų į Europą ir žada aplankyti Lietuvą. Jiems buvo suruoštos puikios išleistuvės ir palinkėta laimingos kelionės. Ta pačia proga buvo renkamos aukos katalikiškai spaudai ir platinami Lietuvių sodybos loterijos bilietai.

Kostas Matukevičius dar vis tebeguli Sale miesto ligoninėje Evelyn Wilson palatoje. Jo kairė pusė po priepuolio superalizuota. Dabar jau kiek pasitaisė ir pradeda vaikščioti. Jį lanko šeima ir Seniūnijos lietuviai. Geros sveikatos Kostui - E.E.

TALKOS PASKOLOS - PIGESNĖS!

Baldams, automobiliui, smulkiems reikalams...
Asmeninės, garantuotos paskolos iki \$10,000

\$10,000 penkiems metams kainuos tik \$58 | savaitę.

TALKOS ĮSTAIGOS VEIKIA LIETUVIŲ NAMUOSE

Adelaide - Sekmad. 1 - 3 val.
Melbourne - Šėtad. 10 - 2 val.
Sydney - Sekmad. 2 - 4 val.